

**ГАЛУЗЕВА ІНСТРУКЦІЯ
ПО ВПРОВАДЖЕННЮ
КОДЕКСУ ПОВЕДІНКИ ФАО
ЩОДО РОЗПОВСЮДЖЕННЯ
Й ВИКОРИСТАННЯ ПЕСТИЦИДІВ**

(нова редакція)

ВСТУП

Продовольча та сільськогосподарська Організація ООН (ФАО) разом з іншими міжнародними організаціями, в тому числі неурядовими, розробила добровільний кодекс поведінки під назвою «Міжнародний Кодекс поведінки щодо розповсюдження й використання пестицидів». Мета Кодексу — запровадити стандарти діяльності, пов'язаної з пестицидами, до того, як країни розроблять відповідну національну законодавчу базу стосовно пестицидів. Вперше Кодекс ФАО був опублікований в 1985 році. У 1989 році він був оновлений і доповнений Procedурою попереднього погодження.

З прийняттям в 1998 році, Роттердамської конвенції про Procedуру попереднього погодження у зв'язку зі змінами в інших сферах міжнародної політики та в світлі постійно виникаючих проблем в управлінні пестицидами в країнах, що розвиваються, був розроблений Кодекс ФАО. У листопаді 2002 року його було затверджено Радою ФАО.

Нова редакція Кодексу не містить питання забезпечення захисту інформації, що є власністю компанії. Проте це не впливає на позицію галузі, яка полягає в тому, що права власників повинні бути захищені, і що КропЛайф і надалі захищатиме інформацію у відповідних установах.

КропЛайф Інтернешнл звернула увагу ФАО на готовність її членів діяти відповідно до цієї нової редакції Кодексу. Так само як в і першому Кодексі, важливо, щоб усі дотримувалися духу і букви нового Кодексу. Топ-менеджмент організацій несе відповідальність за вчасні дії, спрямовані на те, щоб кожен працівник в компанії дотримувався Кодексу.

Кодекс, опублікований ФАО є великим і детальним. Його написано в спробі торкнутися питання відповідальності усіх зацікавлених сторін, пов'язаних із поширенням і використанням пестицидів. Ця брошура, підготовлена КропЛайфом, описує

відповідальність, яку, на думку ФАО, мають нести зацікавлені сторони, та її значення для галузі. У новій редакції зберігся формат оригінального Кодексу, що складається з 12 Статей. У брошурі стисло наведено кожен зі Статей та висвітлено найбільш важливі питання відповідальності і дій в галузі.

Ті, хто працюють в галузі виробництва, формуляції й упаковки продуктів для захисту сільськогосподарських культур, повинні звернути особливу увагу на Статті 4, 5 і 6. Співробітникам відділу маркетингу, дистрибуції і збуту слід ретельно ознайомитися зі Статтями 5, 8 і 11. А діяльність підрозділів реєстрації, розвитку продуктів і технічного обслуговування висвітлена у Статтях 4, 5, 8 і 10. Контрольні таблиці, виділені кольором, підсумовують усі аспекти відповідальності кожного з цих операційних сегментів в галузі. Друга частина брошури дає уявлення про відповідальність трейдерів та формуляторів.

**СТАТТЯ 1
Мета Кодексу**

Мета цього Кодексу — встановити добровільні норми поведінки, якої б притримувалися усі зацікавлені сторони, пов'язані з розповсюдженням і використанням пестицидів, особливо за умов недостатнього контролю в цій галузі. Кодекс апелює до потреби в спільних зусиллях урядів країн-імпортерів і експортерів та інших учасників щодо проведення тренінгів і семінарів, які б забезпечували безпечне й ефективне використання пестицидів, включаючи просування ІСЗ (інтегрована система захисту). Одна із основних функцій Кодексу — слугувати контрольною точкою для країн, які ще не прийняли власне законодавство з цих питань. Кодекс також запрошує представників галузі взяти участь у кількох міжнародних угодах, включаючи Роттердамську конвенцію про Попереднє погодження.

Дотримання Кодексу гарантує, що:

- торгівля керована й проходить за правилами;
- на всіх рівнях проводять тренінги;
- використання пестицидів є безпечним і ефективним;
- прийняті всі основні аспекти, пов'язані з розробкою, регулюванням, управлінням, упаковкою, етикетками, розповсюдженням, використанням, застосуванням і контролем над пестицидами, включаючи пост-реєстраційну діяльність і утилізацію пестицидів та використаної тари;
- розвивається ІСЗ, в тому числі комплексна век-

торна боротьба зі шкідниками, що є небезпечними для здоров'я людини;

- представники агрохімічних компаній належним чином беруть участь в обміні інформацією та міжнародних угодах, особливо в Роттердамській конвенції про Попереднє погодження.

СТАТТЯ 2 Визначення

Спеціальні терміни, що згадуються в Кодексі, наведені окремо. Більша частина визначень відома тим, хто працює з пестицидами. Однак, існують певні терміни, на які слід звернути особливу увагу:

РЕКЛАМА — це сприяння збуту й використанню пестицидів за допомогою друкованих і електронних засобів масової інформації, вивісок, дисплеїв, подарунків, демонстрації та безпосередній передачі інформації.

ЗАБОРОНЕНІ ПЕСТИЦИДИ — це пестициди, використання яких заборонено всіма законодавчими документами заради захисту людського здоров'я і навколишнього середовища. Визначення включає пестициди, які не пройшли схвалення для первинного використання, вилучені з галузі, з продажу на внутрішньому ринку або з процесу затвердження. При цьому повинні надаватися безперечні докази того, що певні пестициди наносять шкоду здоров'ю людини або навколишньому середовищу.

РІВНОЗНАЧНІСТЬ — це подібність у забрудненості й токсичності, а також подібність фізичних і хімічних частин, представлених в однакових технічних матеріалах різних виробників. Це робиться для того, щоб оцінити, чи представляють пестициди однаковий рівень ризику, чи ні.

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ПРАКТИКА — у використанні пестицидів. Включає офіційно зарекомендоване або національно затверджене застосування пестицидів за умов реальної потреби в ефективному і надійному контролі за шкідниками. Вона включає низку заходів, спрямованих на використання пестицидів аж до найвищого авторизованого застосування. Ці заходи повинні передбачати залишок у вигляді найменшої кількості реального застосування.

ШКОДА — це невід'ємна властивість речовини, матерії або ситуації, яка може потенційно призвести до небажаних наслідків (напр., речовина, що має

побічну дію або наносить шкоду здоров'ю, навколишньому середовищу або майну).

ІНТЕГРОВАНА СИСТЕМА ЗАХИСТУ (ІСЗ) — це ретельний аналіз усіх наявних можливостей контролю за шкідниками, що затримують розвиток популяції шкідників, зберігають економічно зумовлений рівень пестицидів та інших речовини та мінімізують ризик для людського здоров'я і навколишнього середовища. ІСЗ робить акцент на вирощуванні здорової рослини з найменш можливою шкодою для агро-екосистеми та виступає за природні механізми контролю за шкідниками.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАХИСНІ ЗАСОБИ — це одяг, речовини чи прилади, які забезпечують захист від пестицидів протягом їх застосування. У рамках Кодексу це поняття включає як спеціально розроблене захисне обладнання, так і спецодяг для роботи з пестицидами.

УПРАВЛІННЯ ПРОДУКТОМ — це відповідальне та етичне регулювання використання пестицидів, починаючи з їхньої розробки й закінчуючи утилізацією.

СУВОРО ЗАБОРОНЕНІ ПЕСТИЦИДИ — це пестициди, усі форми застосування яких заборонені законодавством з метою збереження здоров'я населення і навколишнього середовища, але використання яких дозволяється в деяких особливих випадках. Це — пестициди, від яких відмовилися або яких було вилучено з внутрішнього ринку або з процесу запуску на ринок. При цьому існують чіткі докази того, що такі дії спрямовані на захист здоров'я людини чи навколишнього середовища.

ТЕНДЕР — це запит на закупівлю пестицидів.

ТОКСИЧНІСТЬ — це фізіологічна чи біологічна властивість, яка визначає здатність хімічної речовини завдавати шкоди живому організму не механічними способами.

СТАТТЯ 3

Регулювання використання пестицидів

Уряди несуть повну відповідальність за регулювання наявності, та використання пестицидів у своїх країнах і повинні виділяти необхідні для цього ресурси. Уряди країн-експортерів пестицидів повинні допомагати країнам-імпортерам шляхом надання технічної допомоги та дотримання правил торгівлі. Агрохімічні компанії та дистрибутори повинні дотри-

муватися Кодексу як стандарту виробництва, продажу та реклами пестицидів, особливо в країнах, де відсутні належні законодавчі та консультативні послуги. Потрібно уникати застосування тих пестицидів, які вимагають використання індивідуальних захисних засобів, що є незручними, дорогими або дефіцитними. Особливо це стосується країн із тропічним кліматом. Усі зацікавлені сторони повинні активно розробляти та просувати на ринку КШБ. У свою чергу уряди, разом із представниками галузі та іншими організаціями, повинні розробляти і просувати на ринку стратегії управління ризиками, щоб подовжити корисне життя цінних пестицидів. Уряди та представники сфери застосування пестицидів повинні розробляти та просувати методи застосування пестицидів та обладнання, які становлять найменший ризик для здоров'я людини і навколишнього середовища, а також проводити практичні семінари з цих питань.

Агрохімічні компанії гарантують, що:

- положення Кодексу є стандартом для виробництва, дистрибуції та реклами пестицидів;
- пестициди лише належної якості пакуються та маркуються відповідними етикетками для кожного конкретного ринку;
- виконуються положення ФАО щодо процедури проведення тендеру;
- мінімізовано шкоду людському здоров'ю та навколишньому середовищу в результаті правильного вибору приготування й презентації, упаковки та етикетки;
- кожна упаковка пестицидів супроводжується інформацією та інструкцією у такому вигляді і такою мовою, які б гарантували їхнє безпечне та ефективне використання;
- на певному рівні повинні надаватися технічна підтримка й управління продуктом, включаючи поради щодо утилізації пестицидів та використаної тари;
- вивчаються основні проблеми й питання, пов'язані з використанням пестицидів. Це необхідно для визначення потреби в зміні етикетки, інструкції по користуванню, упаковці та формуляції;
- застосування пестицидів не дозволяється, якщо це вимагає використання індивідуальних захисних засобів, які є незручними, занадто дорогим чи дефіцитними;
- усі учасники ринку пестицидів, разом з урядами, активно розробляють та просувають КШБ, а також опрацьовують стратегії продовження строку корисного використання цінних пестицидів.

СТАТТЯ 4 Перевірка пестицидів

З метою оцінки ефективності й поведінки пестицидів в навколишньому середовищі, а також щоб оцінити можливу шкоду й ризик, пов'язані з різними умовами в країнах застосування, пестициди підлягають перевірці на серйозному науковому рівні. Звіти з таких перевірок мають надаватися для оцінки відповідальним органам влади. Кожна країна повинна мати змогу контролювати якість пестицидів, запропонованих для продажу чи експорту, та визначати їхню придатність відповідно до специфікацій ФАО та ВОЗ. Міжнародні організації повинні допомагати в заснуванні аналітичних лабораторій в країнах-імпортерах та в проведенні разом з урядами країн-експортерів тренінгів для персоналу з тлумачення та оцінкою даних та проведення аналізу ризиків і користі.

Виробники та дистрибутори ЗЗР відповідають за те, що:

- з метою оцінки ефективності, долі та поведінки пестицидів в навколишньому середовищі і безпеки їхнього використання, пестициди ретельно перевіряються відповідно серйозному науковому рівні.
- урядам країн, де збираються використовувати пестициди, надаються оригінали звітів чи підсумків проведених перевірок;
- зразки продукту, етикетки, інструкції з користування, упаковка, технічна література та реклама точно відображають результати перевірки й оцінки;
- на вимогу уряду надаються необхідні аналітичні стандарти, а також поради і допомога в проведенні тренінгів для технічно-аналітичного персоналу;
- з метою встановлення максимального ліміту по залишках проби залишків проводяться до випуску на ринок;
- після реєстрації проводяться спостереження чи моніторинг для того, щоб визначити долю пестицидів і їх вплив на здоров'я і навколишнє середовище в польових умовах.

СТАТТЯ 5 Зменшення ризику для здоров'я і навколишнього середовища

Уряди несуть відповідальність за реєстрацію пестицидів, що попадають на внутрішній ринок, за періодичний перегляд їхньої придатності та наявності. Вони також визначають рівень професійного нараження на вплив пестицидів та розслідують випадки отруєння пестицидами. Крім того, уряди несуть відповідальність за заснування центрів контролю

за отруєнням, що надають першу допомогу й медичне лікування. Уряди повинні зберігати статистичні дані щодо отруєння пестицидами та залишків пестицидів в їжі та довкіллі та залучати до роботи відповідним чином навчений персонал і використовувати відповідні ресурси. Пестициди не повинні міститися у продуктах харчування, які продаються в магазинах, і мають бути чітко позначені як шкідливі речовини. Центри з контролю за отруєннями й лікарі повинні мати інформацію про лікування отруєнь пестицидами. Умови виробництва в країнах, що розвиваються, повинні відповідати певним інженерним стандартам та діючим процедурам. У наявності також повинні бути захисні засоби для робітників. Виробничі заводи та заводи з розробки формуляції повинні розташовуватися в нормальних місцях для того, щоб належним чином контролювати відходи й викиди. Всі, хто пов'язаний з Кодексом, повинні розповсюджувати відповідну інформацію про пестициди та їхнє застосування для того, щоб не ввести людей в оману та не викликати їхнього занепокоєння.

Виробники та дистрибутори ЗЗР відповідають за те, що:

- центрам контролю за здоров'ям і лікарям надається інформація про шкідливість пестицидів та належне лікування отруєнь пестицидами;
- розробляються менш токсичні препарати, і продукція надається в належній упаковці, що готова до використання, якщо це доцільно робити;
- застосовується тара повторного використання там, де створена система збору тари;
- не використовується тара, яку можна було б використати вдруге, або яку могли б легко відкрити діти;
- використовуються чіткі і стислі написи на етикетках;
- продаж припиняється і продукт відкликається, якщо його застосування потребує невиправданого ризику за будь-яких обставин;
- персонал користується належними і доступними індивідуальними захисними засобами;
- спільно з урядом утворюються відповідні служби зі збору й безпечної утилізації використаної тари та рештків пестицидів;
- у виробництві в країнах, що розвиваються, застосовуються інженерні стандарти й практика, які є придатними для виробничого процесу і пов'язаних із ним відходів. У наявності є індивідуальні захисні засоби та вжиті всі заходи для захисту робітників, спостерігачів і оточуючого середовища. Відходи й залишки належним чином контролюються;

- виготовлена продукція відповідає нормам чистоти, якості, стійкості та безпеки.

**СТАТТЯ 6
Законодавчі й технічні вимоги**

Уряди повинні забезпечити законодавчу базу й регулювати використання пестицидів. Вони також мають розвивати відповідну інфраструктуру реєстрації продукції, оцінки ризику та прийняття рішень зі зменшення ризику, перш ніж дозволити її використання в країні. Рівноцінність пестицидів повинна визначатися відповідно до принципів, встановлених ФАО та ВОЗ. З метою перегляду існуючої практики потрібно періодично проводити процедуру переєстрації, а також збирати дані про імпорт, експорт, виробництво, формуляцію, якість та кількість пестицидів.

Виробники та дистрибутори ЗЗР відповідають за те, що:

- кожен продукт проходить об'єктивну оцінку даних, базуючись на інформації, необхідній для кращої оцінки ризику та прийняття рішень щодо зменшення ризику;
- законодавчим органам вчасно і негайно надається уся нова чи оновлена інформація, що може змінити регулятивний статус того чи іншого пестициду;
- існуючі активні й інші інгредієнти пестицидів, які продаються на ринку, відповідають речовинам, які перевірені, оцінені та очищені з точки зору відповідності токсичним нормам та нормам довкілля;
- активні інгредієнти та продукти формуляції відповідають специфікаціям ФАО та ВОЗ;
- якість і чистота пестицидів, які пропонуються на ринку, підтверджені;
- якщо з'являється проблема, то вживаються негайні заходи щодо її вирішення.

**СТАТТЯ 7
Наявність і використання**

Кожен уряд повинен сам визначати правила регулювання застосування пестицидів., які повинні відповідати обставинам тієї чи іншої країни і рівню підготовки та кваліфікації користувачів. Якщо це доречно, уряди повинні використовувати класифікацію пестицидів ВОЗ за шкідливістю як основу для класифікації в рамках власних законодавчих актів, а також використовувати добре відомі символи на позначення шкідливості продукту. Використання продукту може бути обмежене й дозволене лише певним групам в результаті оцінки ризику,

пов'язаного з його застосуванням. Заборона імпорту, продажу чи закупівлі високотоксичних і шкідливих продуктів може бути бажаною в деяких ситуаціях.

Виробники та дистрибутори ЗЗР відповідають за те, що:

- якщо цього не вимагає ситуація, в якій пестициди розповсюджуються і використовуються, то вони не виставляються для продажу;
- пестициди мають належну упаковку та етикетку відповідно до правил ФАО та національного законодавства.

СТАТТЯ 8 Дистрибуція і торгівля

Дистрибутори мають бути достатньо компетентними, щоб надавати поради покупцям стосовно ефективного використання продукту та способів зменшення можливого ризику. Перепакування чи декантація пестицидів в контейнери з продуктами харчування чи напоями мають бути забороненими, і порушення цієї заборони мають суворо каратися. Для того, щоб зменшити накопичення надлишків, державні закупівлі повинні базуватися на тендерних процедурах ФАО.

Виробники та дистрибутори ЗЗР відповідають за те, що:

- пестициди, торгівля якими починається на міжнародному ринку, повинні відповідати специфікаціям ФАО і ВОЗ, принципам ФАО щодо класифікації, пакування та забезпечення етикетками, а також міжнародним нормам і правилам транспортування небезпечних товарів;
- пестициди, що виробляються на експорт, повинні відповідати тим самим вимогам і нормам, що й пестициди, виготовлені для застосування в межах країни;
- пестициди, що виробляються чи формулюються дочірніми компаніями, відповідають нормам якості материнської компанії та країни-хазяїна;
- фірми-імпортери, національні чи регіональні заводи з розробки рецептури та відповідні торгові організації співпрацюють між собою з метою забезпечення прозорого маркетингу й дистрибуції та допомагають боротися з недобросовісною практикою в межах галузі;
- люди, залучені для продажу пестицидів, належним чином навчені та мають відповідні ліцензії;
- розміри та вид упаковки пестицидів відповідають потребам дрібних кінцевих користувачів і місцевих фермерів.

СТАТТЯ 9 Обмін інформацією

Уряди повинні сприяти побудові й зміцненню мереж обміну інформацією і сприяти обміну інформацією між законодавчими органами влади. Інформація повинна бути публічною, прозорою. Усі сторони повинні сприяти співпраці між зацікавленими сторонами, щоб країни мали змогу отримувати інформацію, необхідну для досягнення цілей Кодексу.

Нині Попереднє Погодження регулюється Роттердамською конвенцією про Процедуру попереднього погодження. Таким чином, Погодження вже не є частиною цієї Статті Кодексу.

Виробники та дистрибутори ЗЗР відповідають за те, що:

- інформація про залишки пестицидів у продуктах харчування є широко доступною;
- з тим, щоб дотримуватися Кодексу, всі учасники процесу повинні співпрацювати в напрямку обміну інформацією.

СТАТТЯ 10 Етикетка, упаковка, збереження та утилізація

Всі пестициди повинні мати зрозуміле маркування, враховуючи відповідні інструкції, такі як ФАО. В міжнародній торгівлі відповідні класифікації ризиків ВОЗ або класифікації ризиків, що передбачаються національними нормами щодо маркування небезпечних речовин, мають бути зазначені на етикетці. Упаковка, збереження та утилізація повинні відповідати ФАО, ЮНЕП, ВОЗ та іншим міжнародним стандартам. Уряди за участі інших зацікавлених сторін повинні позбавлятися застарілих резервів пестицидів. Ці резерви пестицидів повинні утилізуватися, не забруднюючи навколишнє середовище. Також уряди мають вживати заходів щодо запобігання накопиченню таких відходів у майбутньому.

Виробники та дистрибутори ЗЗР відповідають за те, що:

- рекомендації, які містяться на етикетках, відповідають рекомендаціям визнаних дослідницьких і консультативних компаній в країні використання;
- належні символи й піктограми наносяться на етикетку в доповнення до письмових інструкцій, застережень і попереджень;
- застереження щодо повторного використання тари та інструкції щодо безпечної утилізації та знеза-

ражування тари повинні міститися на етикетці та бути написаними рідною мовою країни, в якій ця продукція розповсюджується;

- продукція ідентифікується завдяки чіткому та зрозумілому зазначенню інформації про партію товару;
- на етикетках стоїть дата випуску препарату та відповідна інформація стосовно терміну і умов зберігання;
- пакування та перепаккування проводять виключно в спеціальних (ліцензованих) місцях, в яких робітники належним чином захищені від впливу небезпечних речовин.

СТАТТЯ 11 Реклама

Реклама пестицидів в усіх засобах масової інформації повинна відповідати вказівкам та застереженням на етикетках, особливо, що стосується утримання обладнання в належному стані, застосування індивідуальних захисних засобів, спеціальних застережень по відношенню до дітей і вагітних жінок та небезпеки повторного використання контейнерів.

Виробники та дистрибутори ЗЗР відповідають за те, що:

- усі твердження, що використовуються в рекламі, є технічно обґрунтованими;
- реклама не містить тверджень або візуальної презентації, які б могли ввести покупця в оману щодо безпеки продукту, його складових чи придатності до вживання, а також щодо його реєстрації або схвалення;
- пестициди, які можуть застосовувати лише спеціально навчені/ліцензовані оператори, рекламуються тільки в спеціальних журналах, які розповсюджуються серед цих операторів, якщо чітко і прямо не вказано, що їхнє застосування обмежене;
- жодна з компаній чи фізичних осіб не може водночас рекламувати чи/або просувати на ринку під однаковим брендом активні інгредієнти різних пестицидів або їхні комбінації;
- реклама спонукає покупців і кінцевих користувачів читати інформацію на етикетках і сприяє просуванню лише тих продуктів, напис на етикетках яких було затверджено;
- рекламні матеріали включають рекомендації, які відповідають рекомендаціям визнаних дослідницьких і консультаційних фірм;
- реклама не зловживає результатами досліджень, цитатами з технічної і наукової літератури або жарго-

ном з метою надати закликам наукового характеру, якого вони не мають;

- заяви типу «безпечно», «не отрута», «нешкідливо», «нетоксичне» та «відповідає КШБ» не вживаються без попередження, «за умови правильного застосування»;
- твердження, в яких порівнюється ризик, шкідливість чи безпечність різних пестицидів чи інших сполук не вживаються;
- аргументи, такі як зростання прибутків чи збільшення врожаїв внаслідок використання пестицидів, вживаються лише за наявності доказів;
- реклама не презентує жодних наочних прикладів потенційно небезпечної практики використання пестицидів;
- рекламна і маркетингова література звертає увагу на відповідні застережні фрази і символи, пов'язані із використанням пестицидів;
- технічна література надає відповідну інформацію щодо рекомендованих доз, частоти та перед-урожайних інтервалів використання пестицидів;
- проводиться неправдиві чи хибні порівняння пестицидів між собою;
- співробітники відділу збуту й просування мають відповідну кваліфікацію, щоб якнайповніше і найточніше надавати інформацію про продукцію, що продається;
- реклама та маркетингові заходи не застосовують стимули чи подарунки, щоб заохочувати використання пестицидів.

СТАТТЯ 12 Моніторинг і дотримання Кодексу

Усі, хто пов'язаний з продажем пестицидів, повинні ознайомитися з Кодексом. Зацікавлені сторони повинні дотримуватися Кодексу та принципів і етикетки, які висвітлені в ньому, незважаючи на те, чи дотримуються Кодексу інші сторони. Незалежно від будь-яких заходів, зазначених у Кодексі, всі законодавчі акти стосовно зобов'язань, захисту прав споживачів, збереження, контролю над забрудненням та інших пов'язаних із цим питань повинні чітко виконуватися. Уряди заохочуються до того, щоб дотримуватися міжнародних договорів, стороною яких вони є, приєднуватися до них чи ратифікувати, якщо це потрібно і якщо це не було зроблено раніше. Уряди повинні моніторити дотримання Кодексу. Представники галузі мають надавати звіти щодо управління продуктами. Зміст Кодексу має носити динамічний характер і бути модернізованим для того, щоб мати можливість відобразити технічний, економічний чи соціальний розвиток.

Агрохімічні компанії відповідають за те, що:

• Сторони дотримуються Кодексу, а зазначені в ньому його принципи й етичні норми пропагуються та поширюються.

**КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ
З РЕКЛАМИ**

Стаття 11 Кодексу наводить перелік зобов'язань галузі стосовно реклами пестицидів. Цей перелік поділено в списку контрольних питань, наведеному нижче, на такі розділи: інформація про продукт, аспекти безпеки, освіта й тренінги.

Реклама в Кодексі визначається як «сприяння збуту й використанню пестицидів за допомогою друкованих і електронних засобів масової інформації, вивісок, дисплеїв, подарунків, демонстрування та безпосередньої передачі інформації». Таким чином, зобов'язання за цим Кодексом стосуються всіх рекламних заходів.

Інформація про продукт

Агрохімічні компанії відповідають за те, що:

11.2.1. Усі твердження в рекламі технічно обґрунтовані.

11.2.2 Реклама не містить тверджень або візуальної презентації, які б могли ввести покупця в оману щодо безпеки продукту, його складових чи придатності до вживання, а також щодо його реєстрації або схвалення.

11.2.4. Пестициди, які містять різні активні інгредієнти або сполуки інгредієнтів, не просуваються на ринку під однаковим брендом.

11.2.5. Реклама не спонукає використовувати незареєстровану продукцію.

11.2.6. Рекламні матеріали містять рекомендації, які відповідають рекомендаціям визнаних дослідницьких і консультативних компаній.

11.2.7. Реклама не зловживає результатами досліджень, цитатами з технічної і наукової літератури або жаргоном з метою надати закликам наукового характеру, якого вони не мають.

11.2.10. Не вживаються хибні твердження стосовно ефективності продукту.

11.2.11. Не вживаються жодні аргументи, такі як зростання прибутків чи збільшення врожаїв внаслідок використання пестицидів, якщо такі аргументи не підтверджуються чіткими доказами.

11.2.14. Технічна література надає відповідну інформацію щодо рекомендованих доз застосування, частоти застосування та перед-урожайних інтервалів використання пестицидів.

11.2.15. Не проводяться неправдиві чи хибні порівняння пестицидів між собою.

Аспекти безпеки

Агрохімічні компанії відповідають за те, що:

11.2.3. Пестициди, якими можуть користуватися лише спеціально навчені /ліцензовані оператори, рекламуються лише в спеціальних журналах, які розповсюджуються серед них, якщо чітко і прямо не вказано, що їхнє застосування обмежене.

11.2.8. Заяви типу «безпечно», «не отрута», «нешкідливо», «нетоксично» та «відповідає КШБ» не вживаються без попередження «за умови правильного застосування».

11.2.9. Не вживаються твердження, в яких порівнюється ризик застосування, шкідливість чи безпечність різних пестицидів.

11.2.12. Реклама не презентує жодних наочних прикладів потенційно небезпечної практики використання пестицидів.

11.2.18. Реклама та маркетингові заходи не застосовувати стимулів чи подарунків, щоб заохочувати використання пестицидів.

Освіта та тренінги

Агрохімічні компанії відповідають за те, що:

11.2.13. Рекламна і маркетингова література звертає увагу на відповідні застережні фрази і символи, пов'язані із використанням пестицидів.

11.2.16. Співробітники відділу збуту й просування мають відповідну кваліфікацію, щоб якнайповніше і найточніше надавати інформацію про продукцію, що продається.

11.2.17. Реклама спонукає покупців і кінцевих користувачів уважно читати написи на етикетках або просити когось прочитати ці написи, якщо вони саму не можуть цього зробити.

**КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ
З МЕНЕДЖМЕНТУ**

Агрохімічні компанії відповідають за те, що:

1.6. Пріоритетним є проведення тренінгів, пов'язаних із цим Кодексом, на всіх рівнях.

3.2. Положення Кодексу є стандартом для виробництва, дистрибуції та реклами пестицидів і мають чітко дотримуватися.

3.4.1. Постачаються лише пестициди відповідної якості, вони пакуються і отримують етикетки відповідно до вимог кожного конкретного ринку.

3.4.2. Положення ФАО щодо процедури проведення тендеру виконуються в тісній співпраці з постачальниками пестицидів.

3.4.3. Мінімізовано шкоду людському здоров'ю та

пройшли перевірку на відповідність токсичним нормам та нормам довкілля.

6.2.6. Якщо з'являється проблема, то вживають негайних заходів щодо її вирішення; а урядам надається допомога у подоланні труднощів.

6.2.7. На вимогу національного уряду надається інформація про експорт, імпорт, виробництво, формуляцію, збут, якість і кількість пестицидів.

9.4.1. Інформація про залишки пестицидів у продуктах харчування є загальнодоступною.

10.1. Усі контейнери для пестицидів повинні мати етикетки відповідно до чинних правил і положень.

10.2.1. Реєстраційні вимоги та рекомендації щодо застосування відповідають вимогам і рекомендаціям визнаних дослідницьких і консультативних компаній у країні використання.

10.2.2. Належні символи й піктограми наносяться на етикетку в доповнення до письмових інструкцій, застережень і попереджень відповідною мовою.

10.2.3. За умов виходу продукції на міжнародний ринок етикетки повинні відповідати національним і міжнародним вимогам до етикеток і, якщо це можливо, чітко показувати відповідну класифікацію шкідливості, розроблену ВОЗ.

10.2.4. Застереження щодо повторного використання контейнерів та інструкції щодо їхньої безпечної утилізації і знезараження викладаються відповідною мовою.

10.5. Надається допомога щодо обліку надлишків пестицидів і невикористаних контейнерів, розробки плану дій із їхньої утилізації, а також запобігання накопиченню надлишків пестицидів і використаних контейнерів у майбутньому.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З ВИРОБНИЦТВА / ФОРМУЛЯЦІЇ / ПАКУВАННЯ

Агрохімічні компанії відповідають за те, що:

4.1.5. На вимогу уряду надаються необхідні методи аналізу активних інгредієнтів і формуляцій, а також необхідні аналітичні норми.

4.1.6. Надаються консультації та допомога в проведенні тренінгів для технічно-аналітичного персоналу.

5.2.3.1. Розробляються і розповсюджуються менш токсичні формуляції.

5.2.3.2. Завжди, коли це можливо, продукція надається в упаковці, що готова до використання.

5.2.3.3. Контейнери, які можуть бути використані повторно, не використовуються, і там, де існують системи збору контейнерів, запроваджуються програми

для запобігання повторному використанню цих контейнерів.

5.5.1. У виробництві в країнах, що розвиваються, застосовуються інженерні стандарти й практика, які є придатними для виробничого процесу.

5.5.2. У виробництві в країнах, що розвиваються, вживаються всі запобіжні заходи для захисту робітників, спостерігачів і оточуючого середовища.

5.5.3. Заводи з виробництва і розробки формуляцій розташовані у відповідних місцях, а відходи й залишки належним чином контролюються.

5.5.4. Вироблена продукція відповідає нормам чистоти, якості, стійкості й безпеки.

6.2.3. Існуючі активні й інші інгредієнти пестицидів, які продаються на ринку, відповідають складу речовин, які пройшли перевірку на відповідність токсичним нормам та нормам довкілля.

6.2.4. Активні інгредієнти та формуляції, для яких розроблені міжнародні специфікації, відповідають специфікаціям ФАО та ВОЗ.

6.2.5. Якість та чистота пестицидів, запропонованих до продажу, підтверджені.

6.2.6. Якщо з'являється проблема, то вживаються негайні заходів щодо її вирішення; а урядам надається допомога у подоланні труднощів.

6.2.7. На вимогу національних урядів надається інформація про експорт, імпорт, виробництво, формуляцію, збут, якість і кількість пестицидів.

8.2.1.1. Пестициди, що виходять на міжнародний ринок, відповідають специфікаціям ФАО і ВОЗ або рівнозначним специфікаціям, якщо вони розроблені, відповідним принципам ФАО щодо класифікації, пакування та етикеток, а також правилам і положенням ЮНКТАД та міжнародних організацій стосовно особливих методів транспортування.

8.2.2. Пестициди, що виробляються на експорт, мають таку ж якість, що й ті, які продаються на внутрішньому ринку.

8.2.3. Пестициди і формуляції, що виробляються чи розробляються дочірніми компаніями, відповідають стандартам якості материнської компанії та країни-хазяїна.

8.2.8. Розміри та види упаковки відповідають потребам дрібних фермерів та інших місцевих користувачів.

10.2.5. Кожен продукт чи партія продуктів позначаються легкозрозумілими буквами чи цифрами.

10.2.6. На етикетках стоїть дата випуску продукту або партії та відповідна інформація стосовно строків і умов зберігання.

10.3.1. Пакування, збереження та утилізація відповідають нормам ФАО, ЮНЕП, ВОЗ або іншим міжнародним стандартам.

10.3.2. Пакування і перепакування проводяться виключно в спеціальних місцях, в яких робітники належним чином захищені від впливу токсичних речовин.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДЛЯ ТРЕЙДЕРІВ ТА ФОРМУЛЯТОРІВ

Дуже важливо, щоб трейдери та формулятори дотримувалися духу і букви Кодексу поведінки ФАО. Таким чином, галузь повинна виступати ініціатором відповідних заходів, спрямованих на дотримання Кодексу трейдерами та формуляторами, які отримують продукцію і матеріали від виробників.

Хоча трейдерам і виробникам не заважає ознайомитися з повною версією Кодексу, КропЛайф зробила спробу звести в єдине всі моменти, що стосуються діяльності останніх.

Трейдери та формулятори несуть відповідальність за те, що:

1.6. Пріоритетним є проведення тренінгів, пов'язаних із тими статтями Кодексу, які стосуються діяльності трейдерів і формуляторів.

3.2. Положення Кодексу є стандартом для виробництва, дистрибуції та реклами пестицидів і мають бути дотримані.

3.4.1. Лише пестициди відповідної якості, які належним чином упаковані та мають відповідні етикетки, випускаються на ринок.

3.4.2. Виконуються положення ФАО щодо процедури проведення тендеру.

3.4.3. Мінімізовано шкоду здоров'ю користувача та навколишньому середовищу внаслідок правильного вибору формуляції та презентації, упаковки та етикетки.

3.4.4. Кожна упаковка пестицидів містить інформацію та інструкції відповідною мовою, щоб гарантувати їхнє безпечне й ефективне використання.

3.4.5. Продукція супроводжується на шляху до кінцевого споживача, і будь-які проблеми, що виникають у зв'язку з її використанням, фіксуються.

5.2.4. Продаж припиняється і продукт відкликається, якщо його застосування потребує невідправданого ризику за будь-яких обставин.

6.1.2. Кожен продукт проходить відповідну реєстрацію перед тим, як вийти на ринок.

8.2.4. Заохочується дотримання принципів прозорого маркетингу й дистрибуції, а урядам надається допомога в запобіганні порушенням норм і правил у межах галузі.

8.2.6. Пестициди розповсюджуються трейдерами з хорошою репутацією, які, бажано, є членами визнаної асоціації трейдерів.

8.2.7. Люди, залучені до продажу пестицидів, мають відповідні урядові ліцензії, і належним чином підготовлені, щоб надавати споживачам кваліфіковані консультації з питань безпечного та ефективного використання продукції.

10.2.3 За умов виходу продукції на міжнародний ринок необхідно дотримуватися класифікації шкідливості ВОЗ або місцевих вимог до етикеток щодо класифікації шкідливості складових продукту.

Крім того, див. контрольні питання з реклами та відповідальності представників галузі.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З МАРКЕТИНГУ / ДИСТРИБУЦІЇ / ЗБУТУ

Агрохімічні компанії та дистрибутори ЗЗР відповідають за те, що:

3.4.2. Виконуються положення ФАО щодо процедури проведення тендеру.

5.1.8. Людей інформують про негативні наслідки зберігання пестицидів разом із продуктами харчування.

5.2.1. Центрам контролю за отруєннями і лікарям надається інформація про шкідливість пестицидів та належне лікування отруєнь пестицидами.

5.2.4. Продаж припиняється і продукт відкликається, якщо його застосування потребує невідправданого ризику за будь-яких обставин.

5.3.1. Заохочується використання належних і доступних індивідуальних захисних засобів.

5.3.2. Контейнери із залишками пестицидів збираються і належним чином утилізуються.

8.2.4. Фірми-імпортери, національні чи регіональні формулятори та відповідні торгові організації дотримуються принципів чесної роботи, а урядам надається допомога в боротьбі з порушеннями норм і правил в межах галузі.

8.2.6. Пестициди розповсюджуються трейдерами з хорошою репутацією, які, бажано, є членами визнаної асоціації трейдерів.

8.2.7. Люди, залучені до продажу пестицидів, належним чином навчені та мають відповідні урядові ліцензії. Вони здатні надати кваліфіковані консультації з питань зменшення ризику при використанні продукції.

Крім того, див. контрольні питання з реклами та відповідальності представників галузі.

*«КропЛайф Інтернешнл»,
лютий 2004 року*

УКРАЇНА
МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ

НАКАЗ

01.07.04 № 197
[14]

*Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
16 червня 2004 р. за № 738/9337*

**Про затвердження
нормативно-правових актів
щодо проведення генетичних досліджень
у тваринництві**

З метою виконання статей 6 та 17 Закону України
«Про племінну справу у тваринництві»

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Положення про порядок проведення генетичної експертизи походження та аномалій племінних тварин, що додається.

2. Затвердити Інструкцію з проведення імуногенетичних досліджень племінних тварин, що додається.

3. Затвердити Інструкцію з проведення цитогенетичного контролю племінних тварин, що додається.

4. Затвердити Інструкцію з проведення тестування племінних тварин за ДНК-маркерами, що додається.

5. Уважати такими, що не застосовуються на території України, «Основные положения об иммуногенетическом контроле достоверности происхождения сельскохозяйственных животных», затверджені Міністерством сільського господарства СРСР від 10 липня 1981 року.

6. Департаменту ринків продукції тваринництва з Головдержплемінспекцією (Микитюк Д.М.), Державному науково-виробничому концерну «Селекція» (Білоус О.В., за згодою):

6.1. Подати наказ на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

6.2. Забезпечити видання нормативно-правових актів щодо проведення генетичних досліджень у тваринництві, зазначених у пунктах 1–4 цього наказу.

7. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Мельника Ю. Ф.

Міністр В. Слаута

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом Міністерства аграрної
політики України
від 1 червня 2004 р. № 197

*Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
16 червня 2004 р. за № 738/9337*

ПОЛОЖЕННЯ

про порядок проведення генетичної
експертизи походження та аномалій
племінних тварин

1. Загальні положення

1.1. Положення, розроблене на виконання Закону України «Про племінну справу у тваринництві», визначає порядок проведення генетичної експертизи походження та аномалій племінних тварин.

1.2. Положення поширюється на суб'єктів племінної справи у тваринництві.

1.3. Проведення генетичної експертизи походження та аномалій племінних тварин є невід'ємною частиною племінної справи у тваринництві та проводиться з метою:

- контролю достовірності походження племінних тварин (великої рогатої худоби, свиней, овець, коней, кіз, кролів, хутрових звірів тощо);

- ідентифікації тварин і забезпечення достовірності родоводів племінних тварин, що сприяє підвищенню ефективності методів селекції;

- виявлення племінних тварин, що є носіями генетичних аномалій, і вилучення їх із селекційного процесу.

1.4. Генетична експертиза походження та аномалій племінних тварин складається з:

- імуногенетичних досліджень;
- цитогенетичного контролю;
- тестування за ДНК-маркерами.

1.5. Генетичну експертизу у тваринництві України здійснюють підприємства (установи), які мають відповідний статус. Управління та координацію з проведення генетичних досліджень здійснює Мін-агрополітики України. Науково-методичне забезпечення та впровадження генетичних методів дослідження здійснює Українська академія аграрних наук.

1.6. Поняття, що вживаються в цьому Положенні, мають таке значення:

- аномалії племінних тварин — спадково обумовлені анатомічні та функціональні (фізіологічні) порушення в організмі тварин, наслідком яких є різке зниження життєздатності, показників гомеостазу та господарсько-корисних властивостей;